

Asia: VN/6567/2022

Lausuntopyyntö valtioneuvoston asetuksesta hyvinvointialueen taloutta koskevien tietojen toimittamisesta sekä hyvinvointialueen taloustietojen toimittamiseen sovellettavista tietosisällöistä ja teknisistä kuvauksista koskien tilikautta 2023

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausuntonne hyvinvointialueen taloutta koskevien tietojen toimittamisesta ja aikataulusta (valtioneuvoston asetus) (liitteet 1 ja 2)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta lausua Valtioneuvoston asetuksesta hyvinvointialueen taloutta koskevien tietojen toimittamisesta sekä hyvinvointialueen taloustietojen toimittamiseen sovellettavista tietosisällöistä ja teknisistä kuvauksista koskien tilikautta 2023. Hyvinvointialueiden taloustiedot ovat THL:lle tarpeellisia lakisääteisten tehtävien toteuttamiseksi. Nämä tehtävät on määritelty laissa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta (668/2008), laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) sekä laissa hyvinvointialueiden rahoituksesta (617/2021).

Yleisinä huomioina julkisen hallinnon taloustietojen tiedonkeruuseen THL haluaa nostaa esiin tietojen käytön näkökulman; Kerättävien taloustietojen tulisi palvella julkisen hallinnon toimijoita tasapuolisesti ja ensisijaisesti tukea viranomaisia lakisääteisten tehtävien toteuttamisessa. Tämä edellyttää tietojen oikeellisuutta, tarkkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta tehtävien luomien vaateiden mukaisesti.

THL on ollut aloitteellinen sosiaali- ja terveydenhuollon muutosesityksiä koskien oman lakisääteisten tehtäviensä perusteella sekä osallistunut muutosesityksien valmisteluun ja käsittelyyn valtiovarainministeriön (VM) julkisen hallinnon taloustietojen ylläpidon yhteisryhmässä. THL pitää esitettyjä muutosesityksiä perusteltuina ja tarkoituksenmukaisina sekä myös tarkkaan punnittuina muutosesitysten valmisteluvaiheessa.

THL on esittänyt joitakin palveluluokakohtaisia tietoja koskien eriävän mielipiteensä VM:n taloustietojen yhteistyöryhmän kokouksissa ja lausuu tässä niiltä osin oman näkemyksensä. THL:lla on myös muutama lisämuutosesitys palveluluokitukseen sekä taulukkomallin HYYTT sisältöön THL:n asiantuntijoiden esiintuomana tämän lausuntokierroksen yhteydessä. Nämä aiset on kuvattu yksityiskohtaisemmin alla olevissa lausunnoissa.

2. Lausuntonne hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän talousraportoinnin kokonaiskuvasta (esitetyt raportointikokonaisuudet ja niiden sisällöt) ja siihen liittyvästä valtiovarainministeriön asetuksesta (liitteet 3, 4, 5 ja 8, taulukkomallit)

Taulukkomallissa HHTPP h-t06, kohdasta 'Lastensuojelu, lapsiperheiden ja perheoikeudelliset palvelut lopusta puuttuu sana 'yhteensä'.

Taulukkomallissa HHTPP h-t06 on uutena summatasona x2610 'Psykiatrinen erikoissairaanhoido yhteensä' ja sen alla varsinaiset palveluluokat x2601 'Aikuispsykiatrinen erikoissairaanhoido' ja x2606 'Lastenpsykiatrinen ja nuorisopsykiatrinen erikoissairaanhoido'. THL ei näe tätä lisättyä ylimääräistä summatasoa x2610 'Psykiatrinen erikoissairaanhoido yhteensä' tarpeelliseksi HHTPP-taksonomiassa, koska Psykiatrinen sairaanhoido raportoidaan jo x2601 'Aikuispsykiatrinen erikoissairaanhoido' ja x2606 'Lastenpsykiatrinen ja nuorisopsykiatrinen erikoissairaanhoido' -palveluluokilla, jotka sisältyvät myös x2600 'Erikoissairaanhoido yhteensä' summatasoon.

3. Lausuntonne hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän tilikartasta (liite 6)

THL pitää muutosesityksiä raportointikokonaisuuksien tietosisältöihin tarkoituksenmukaisina.

4. Lausuntonne hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän palveluluokituksesta (liite 7)

2122 Lastensuojelun laitospalvelu

Huomautus: Uusi huomautus: Sisältää myös avohuollon sijoituksena (lastensuojelulaki 37§) toteutetun laitoshoidon.

Lisätietoja: Uusi Lisätietoja: Aiempi poikkeus laitospalvelun perhekuntoutuksen poikkeus poistetaan.

2131 Lastensuojelun sosiaalityö ja avohuolto

Nimenmuutos: Uusi nimi: Lastensuojelun sosiaalityö ja avohuolto

Palvelukuvaus Uusi Palvelukuvaus: Lastensuojelun asiakkaiden saamat tukitoimet poislukien tehdyt sijoitukset. Näitä avo- ja sijais- ja jälkihuollon tukitoimia ovat esimerkiksi sosiaalityö, tehostettu perhetyö, lapsen harrasteiden ja muu taloudellinen tukeminen, itsenäistymisvarojen hoito. Lisäksi kaikki lasten ja nuorten sijoitukset, joissa sijoituksen paikkana on oma koti, itsenäinen tuettu asuminen tai sijoituspaikan tyyppiä ei tiedetä. Kustannuksiin sisällytetään myös sijoitusten valvonta.

Huomautus: Uusi Huomautus: Palveluun sisällytetään myös lasten ja nuorten sijoitusjaksot, joissa sijoituksen paikkana on oma koti (sijoituspaikkakoodi 10), itsenäinen tuettu asuminen (11). Avohuollon tukitoimena tehdyt sijoitukset kirjataan luokkiin 2121, 2122, 2123 sijoituspaikan mukaisesti.

Lisätietoja: Uusi Lisätietoja: Esitetään selkeytyksiä palveluluokan nimeen sekä palvelukuvaukseen. Luokkaan sisällytetään kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten sosiaalityön kustannukset, joiden kohdentumista ei ennen ole eritelty. Aiempi poikkeus laitospalvelun perhekuntoutuksen poikkeus poistetaan.

2181 Lapsiperheiden sosiaalityö ja -ohjaus

Huomautus: Uusi Huomautus: Palveluun ei kirjata lastensuojelun palveluja.

Lisätietoja: Uusi Lisätietoja: Aiempi poikkeus laitospuotoisen perhekuntoutuksen poikkeus poistetaan.

2185 Ensi- ja turvakotipalvelu

Nimenmuutos: Uusi nimi: Asumisen sisältävät lapsiperheiden palvelut

2211 Iäkkäiden tehostettu palveluasuminen

Nimi: Uusi Nimi: Iäkkäiden ympärivuorokautinen palveluasuminen.

2232 Iäkkäiden palveluasuminen ja perhehoito

Nimi: Uusi nimi: Iäkkäiden yhteisöllinen asuminen ja perhehoito

2241 Iäkkäiden muu kotona asumisen tukeminen

Nimi: Uusi Nimi: Iäkkäiden kotona asumisen tuen palvelut

2261 Vammaisten tehostettu palveluasuminen

Nimi: Uusi Nimi: Vammaisten ympärivuorokautinen palveluasuminen

2282 Vammaisten asumisen muu tuki ja palvelut kuin ympärivuorokautisen avun ja tuen sisältävät asumispalvelut

Nimi: Uusi Nimi: Vammaisten osavuorokautiset asumispalvelut ja asumista tukevat palvelut

2285 Vammaisten sosiaalityö ja -ohjaus ja päiväaikainen toiminta

Nimi: Uusi Nimi: Vammaisten sosiaalityön ja -ohjauksen palvelut

Luokituksessa viitataan vuoden 2023 alusta muuttuvaan päihde- ja mielenterveyspalveluita koskevaan lainsäädäntöön, joten käsitteiden määrittely ja palvelukuvaukset ym. tulisi muuttaa uutta

lainsäädäntöä vastaavaksi syksyllä 2022. Kun ko. uudistusta koskeva HE hyväksyttäneen lausuntokierroksen jälkeen syksyllä 2022, on tarpeen vielä tarkistaa se, että esitettävä palveluluokitus huomioi ko. lainsäädännön muutosten myötä muuttuvat käsitteet ja määritelmät ja lisää ne tarvittaessa palveluluokitukseen.

2455 Mielensterveyskuntoutujien ympärivuorokautinen asumispalvelu

Nimi: Uusi Nimi: Mielensterveyskuntoutujien ympärivuorokautinen palveluasuminen

UUSI 2464 Päihde- ja mielensterveysongelmaisten sosiaalityö ja -ohjaus

Käsite ”päihde- ja mielensterveysongelmainen” on leimaava

Nimi: Uusi Nimi: Päihde- ja mielensterveysongelmiin vastaava sosiaalityö- ja -ohjaus

UUSI Mielensterveyden edistäminen

Palvelukuvaus: Mielensterveyden edistämisen asiantuntijapalvelut, mielensterveyden edistämisen toimenpiteet, niiden arviointi ja seuranta sekä mielensterveyden edistämisen järjestöavustukset.

Huomautus: Hyvinvointialueilla on vastuu asukkaiden mielensterveyden edistämisestä, ei vain korjaavista toimenpiteistä. Korjaavien toimien lisäksi tarvitaan mielensterveyden edistämistä eli yksilön ja yhteisön mielensterveyttä suojaavien tekijöiden tunnistamista ja niiden vahvistamista myös sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkuuden eri vaiheissa. Lisäksi tarvitaan toimenpiteitä, jotka luovat mielensterveyttä tukevia elinympäristöjä ja vahvistavat yhdenvertaisuutta ja yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta. Kansallinen mielensterveysstrategia 2020-2030 painottaa mielensterveyden edistämisen tärkeyttä ja mielensterveyttä pääomana ja voimavarana. Mielensterveyden edistämisen toimet ja rakenteiden perustaminen ja vahvistaminen tukee myös mielensterveyden hoitoa ja vähentää korjaavan työn tarvetta. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten toiminta ja osaaminen mielensterveyden edistämisen asiantuntijana tulisi siten näkyä hyvinvointialueilla erillisenä palvelukokonaisuutena.

Lisätietoja: Esitetään uutta palveluluokkaa.

Samalla esitetään muutosta Huomautustekstiin seuraavista uusista esitetyistä palveluluokista 2912, 2916: esitetään poistettavaksi teksti ”mielensterveyden vahvistaminen”, koska esitetään tätä uutta palveluluokkaa Mielensterveyden edistäminen eli kaikki toimet yhteen kokoavaa palveluluokkaa.

UUSI 2488 Ehkäisevä päihdetyö

Nimi: Uusi Nimi: Ehkäisevät päihdetyön palvelut

Palvelukuvaus: Luokan kuvaus vaatii tarkentamista.

UUSI Ravitsemusterveyden edistämisen palvelut

Palvelukuvaus: hyvinvointialueen ravitsemusasiantuntijoiden palvelut (esim. ravitsemusterapeuttien antama ravitsemusohjaus) ja ravitsemusasiantuntijoiden asiantuntijatehtävät.

Huomautus: Esitetään uutta palveluluokkaa. Sosiaali- ja terveydenhuollossa ravitsemusterveyden edistäminen osana elintapaohjausta on sekä ravitsemusalan ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden laillistettujen ravitsemusterapeuttien ja -suunnittelijoiden että muiden sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten tehtävä. Ravitsemusterveyden elintapaohjaus liittyy usein laajempiin kokonaisuuksiin kuten lihavuuden, sydän- ja verisuonisairauksien, tyyppin kaksi diabeteksen tai muiden tarttumattomien tautien ehkäisyyn ja hoitoon. Ne vaativat ravitsemusterveyden osaamisen lisäksi laajaa, moniammatillista yhteistyötä. Ravitsemusterveyden edistämisen alueellinen suunnitelma toimii osana alueellista hyvinvointisuunnitelmaa tai sen erillisenä liitteenä.

UUSI 2920 Opiskeluhoollon kuraattoripalvelut

Tästä palvelusta säädetään sosiaalihuoltolain 14 §:ssä. Tämä palvelu kuuluu 21-alkuisiin palveluihin, joten numerointi olisi hyvä valita sen mukaan.

Palvelukuvaus: Kesken: Tämä täydennetään THL:n lastensuojelun asiantuntijoiden toimesta sisällön mukaisesti.

Huomautus: Kesken. Tämä täydennetään THL:n lastensuojelun asiantuntijoiden toimesta sisällön mukaisesti.

UUSI 2924 Opiskeluhoollon psykologipalvelut

Tämä palvelu tulisi olla omalla rivillään Opiskeluterveydenhuollon palvelujen jälkeen, koska siitä säädetään terveydenhuoltolaissa, opiskeluterveydenhuoltopykälän alla. Tämä palvelu kuuluu 25-alkuisiin palveluihin, joten numerointi olisi hyvä valita sen mukaan.

Palvelukuvaus: Kesken: Tämä tulee tarkistaa THL:n opiskeluhoollon asiantuntijoiden toimesta sisällön mukaisesti.

Huomautus: Kesken: Tämä tulee tarkistaa THL:n opiskeluhoollon asiantuntijoiden toimesta sisällön mukaisesti.

Perustelut palveluluokille UUSI2920 ja UUSI2924: On tärkeää, että opiskeluhoollon palvelujen kokonaisuutta eli koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa sekä kuraattori ja psykologipalveluja tarkastellaan (myös kustannusten osalta) myös yhtenä kokonaisuutena. Ymmärtääksemme kustannukset olisi laskettavissa näistä palveluista yhteen. Nyt juuri on äärettömän tärkeää, että saamme kustannustietoja kuraattori- ja psykologipalveluista sekä opiskeluhoollon kokonaisuudesta. Sote-uudistus on muuttanut tätä toimintakenttää huomattavasti ja kaikki mahdolliset tahot, eduskunnasta lähtien, ovat kiinnostuneita ja tarvitsevat tätä tietoa.

2537 Työterveyshuolto

Työterveyshuollon osalta olisi oleellista saada erikseen korvausluokat I ja II. Palveluluokka ehdotetaan jaettavaksi kahdeksi:

UUSI Työterveyshuolto - Korvausluokka I

Palvelukuvaus: Tähän kuuluvat ehkäisevän toiminnan ja työntekijöiden työkykyä ylläpitävän toiminnan kustannukset, joita syntyy esim. työpaikkaselvityksistä, työpaikkakäynneistä, terveystarkastuksista ja työterveyteen liittyvästä neuvonnasta.

UUSI Työterveyshuolto - Korvausluokka II

Palvelukuvaus: Tähän kuuluvat ehkäisevän työterveyshuollon lisäksi järjestetyn yleislääkäritasoisien sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon kustannukset.

5. Lausuntonne THL:n Sairaaloiden tuottavuus -kyselyn taloustietojen sisällyttämisestä raportointiin (ks. taulukkomallit, HHYTT, välilehti k-t01 THL:n erillistarpeet hyvinvointialueilta ja hyvinvointiyhtymiltä)

On huomioitava, että HHYTT sisältää myös muita erillistietoja kuin THL:n Sairaaloiden tuottavuus -kyselyn taloustietoja. THL:n erillistietotarpeet välilehdellä k-t01 on myös STM:n kansainvälisen ja kansallisen tilastoraportoinnin tarpeisiin liittyviä tietosisältöjä.

Talous- ja toimintatietojen yhdistäminen samaan tietokantaan vaatii paljon yhteistyötä viranomaisten ja hyvinvointialueiden kesken. Tavoitteena on, että tiedonkeruun automatisoinnin, erilliskeruiden poistumisen ja kirjaamisen yhtenäistymisen ansiosta uudistus alentaa hyvinvointialueiden sekä sote-tietoja kirjaavan sote-henkilöstön tiedonkeruurasitetta.

Kohdassa 'Apuvälineiden hankintahankintakulut' sana 'hankinta' on kahteen kertaan.

Sairaaloiden tuottavuus -tiedonkeruuta varten, HHYTT-tiedonkeruupohjan tulisi sisältää kaikki kansallisen koodistopalvelun HILMO-terveydenhuollon erikoisalaluokituksen erikoisalut kahden merkin tarkkuudella. Jotta tämä toteutuisi, HHYTT-tiedonkeruupohjaan tulee tehdä alla olevat muutokset.

THL:n muutospyynnöt erikoisaloihin:

☒ Keruupohjaan tulee lisätä 'Somaattinen erikoissairaanhoito, anestesiologia ja tehohoito. Hoitotoiminnan kokonaiskustannukset'

☒ R0340 Somaattinen erikoissairaanhoito, akuuttilääketiede. Hoitotoiminnan kokonaiskustannukset: Akuuttilääketieteen kustannukset tulisi eritellä omilla erikoisaloillaan 'Somaattinen erikoissairaanhoito, akuuttilääketiede/ESH. Hoitotoiminnan kokonaiskustannukset' ja 'Somaattinen erikoissairaanhoito, akuuttilääketiede/PTH. Hoitotoiminnan kokonaiskustannukset.'

☒ R0350 Somaattinen erikoissairaanhoito, kirurgia ja neurokirurgia. Hoitotoiminnan kokonaiskustannukset: Kirurgian ja neurokirurgian kustannukset tulisi eritellä omilla erikoisaloillaan

'Somaattinen erikoissairaanhoido, kirurgia. Hoitotoiminnan kokonaiskustannukset' ja 'Somaattinen erikoissairaanhoido, neurokirurgia. Hoitotoiminnan kokonaiskustannukset'.

☒ R0360 Somaattinen erikoissairaanhoido, naistentaudit ja synnytykset sekä perinnöllisyyslääketiede: Perinnöllisyyslääketiede tulisi erottaa omaksi erikoisalakseen ' Somaattinen erikoissairaanhoido, perinnöllisyyslääketiede'.

☒ Keruupohjaan tulee lisätä 'Somaattinen erikoissairaanhoido, Foniatria. Hoitotoiminnan kokonaiskustannukset'

☒ R0390 Somaattinen erikoissairaanhoido, korva-, nenä- ja kurkkutaudit sekä foniatria. Hoitotoiminnan kokonaiskustannukset: Foniatria tulisi erotella omaksi erikoisalakseen ' Somaattinen erikoissairaanhoido, foniatria. Hoitotoiminnan kokonaiskustannukset'

☒ R0470 Somaattinen erikoissairaanhoido, neurologia ja lastenneurologia. Hoitotoiminnan kokonaiskustannukset: Neurologian kustannukset tulisi eritellä omilla erikoisaloillaan 'Somaattinen erikoissairaanhoido, neurologia' ja ' Somaattinen erikoissairaanhoido, lastenneurologia'.

☒ R0490 Somaattinen erikoissairaanhoido, fysiatria ja liikuntalääketiede. Hoitotoiminnan kokonaiskustannukset: Fysiatrian ja liikuntalääketieteen kustannukset tulisi eritellä omilla erikoisaloillaan 'Somaattinen erikoissairaanhoido, fysiatria' ja ' Somaattinen erikoissairaanhoido, liikuntalääketiede'.

☒ R0500 Somaattinen erikoissairaanhoido, työlääketiede ja työterveyshuolto sekä yleislääketiede. Hoitotoiminnan kokonaiskustannukset: Työlääketieteen ja työterveyshuollon sekä yleislääketieteen kustannukset tulisi eritellä kahdella omalla erikoisalallaan 'Somaattinen erikoissairaanhoido, työlääketiede ja työterveyshuolto. Hoitotoiminnan kokonaiskustannukset' sekä 'Somaattinen erikoissairaanhoido, yleislääketiede. Hoitotoiminnan kokonaiskustannukset'.

6. Lausuntonne teknisistä määritteistä ja pakollisuuksista (taulukkomallit ja tekniset taksonomia- ja tiedostopaketit, ks. linkit)

THL pitää muutosesityksiä raportointikokonaisuuksien tietosisältöihin tarkoituksenmukaisina.

Kemppainen Merja

THL - Tiedonvälittäjät-osasto, Tieto ja tiedonhallinnan ohjaus -yksikkö